

PWYLLGOR CRAFFU BYW'N DDA

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 13 Ionawr, 2026.

Mae'r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Cynghorydd A.M. Collins (Cadeirydd); Cynghorwyr G. Bruce, I.R. Buckley, C.A. Cave, S.M. Hanks, W.A. Hennessy, S. Lloyd-Selby, J. Lynch-Wilson, M.J.G. Morgan a N.C. Thomas.

Hefyd yn bresennol: O. Carroll (Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro); Cynghorwyr C.P. Franks, G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Llesiant), Dr. I.J. Johnson, S.D. Perkes (Aelod Cabinet dros Dai Sector Cyhoeddus a Chynnwys Tenantiaid) ac E. Williams (Cabinet dros Gofal Cymdeithasol ac Iechyd)

563 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: "A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngrwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol".

Manteisiodd y Cadeirydd hefyd ar y cyfle i longyfarch Pennaeth Gwasanaethau Oedolion Cyngor Bro Morganwg am gael ei ddyfarnu ag MBE o fewn Rhestr Anrhydeddau Blwyddyn Newydd y Brenin 2026. Roedd yn anrhydedd haeddiannol iawn ac yn dyst i'w hymrwymiad gydol oes a diysgog i wella gwasanaethau gofal cymdeithasol i oedolion yn y Fro a thu hwnt.

Gwahoddodd y Cadeirydd hefyd y Prif Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu i roi nodyn atgoffa llafar ar brosesau Galwadau i Mewn i'r Cabinet a Cheisiadau Craffu i Ystyriaeth y Cyngor sydd ar gael i Aelodau'r Pwyllgor. Cynghorodd y Swyddog fod y meini prawf ar gyfer y ddau broses wedi'u nodi yn Adran 7 o Gyfansoddiad y Cyngor a bod yr Aelodau'n cael eu hannog i geisio cyngor gan Swyddogion Gwasanaethau Democrataidd yn ôl yr angen. Roedd y ffurflenni perthnasol i ymgysylltu â'r prosesau hynny hefyd ar gael yn rhwydd i Aelodau Etholedig trwy adran 'Hwb Craffu' MemberNet.

564 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd y rhain gan Gynghorwyr B. Loveluck-Edwards (Is-gadeirydd) a B. Dodd.

565 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Tachwedd, 2025 fel cofnod cywir.

566 DATGANIADAU BUDDIANT –

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

567 CONTRACT RHEOLI HAMDDEN – ADRODDIAD PERFFORMIAD BLWYDDYN 13 (PW) –

Roedd yn ofynnol i Legacy Leisure, contractwr Rheoli Hamdden y Cyngor, gynhyrchu adroddiad blynyddol yn manylu ar berfformiad, gwelliannau i wasanaethau ac unrhyw broblemau gweithredu. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor Craffu Byw'n Dda i ganiatáu i'r Pwyllgor asesu perfformiad y Contract Rheoli Hamdden yn ystod y cyfnod rhwng 1 Awst, 2024 a 31 Gorffennaf, 2025.

Ymunodd cynrychiolwyr o Legacy Leisure â'r Rheolwr Gweithredol ar gyfer Byw'n Iach a Pherfformiad i gyflwyno'r adroddiad a oedd yn tynnu sylw at nifer o lwyddiannau dros y flwyddyn ddiwethaf gan gynnwys cynnydd sylweddol mewn defnydd o'i gymharu â'r llynedd, adnewyddu cyfleusterau allweddol o fewn Canolfannau Hamdden y Fro yn ogystal â pharhau i weithredu'r Strategaeth Cymunedau Egniol newydd.

Ar ôl i'r Swyddog gyflwyno'r adroddiad, cododd Aelodau'r Pwyllgor sylwadau a chwestiynau mewn perthynas â'r pynciau canlynol:

1. Pa mor gyflym y gwnaethpwyd gwaith atgyweirio?
2. Mewn perthynas â chostau cyfleustodau, a oedd unrhyw syniadau ar y gweill i wneud gostyngiadau pellach?
3. Mewn perthynas â'r Cynllun Nofio Ysgolion, sut cafodd y Canolfannau Hamdden eu talu am y cynllun ac a godwyd tâl ar adran addysg y Cyngor?
4. A oedd unrhyw rwystrau wedi'u nodi ar gyfer gweithgareddau a ddarperir i bobl hŷn yn ystod y dydd?
5. Allech chi esbonio mentrau Legacy Leisure sy'n rhedeg ochr yn ochr â Chynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff y BIP?
6. Pam roedd y pwll yng Nghanolfan Hamdden Penarth yn oer yr wythnos diwethaf?
7. A oedd unrhyw gymhellion wedi'u teilwra ar gael i gyn-filwyr?
8. Gan nodi'r gostyngiad o 2% yn y defnydd o wersi nofio i blant ifanc yn y Fro, oherwydd diffyg hyfforddwyr profiadol a chymwysedig, a'r gostyngiad o 5-6% ledled Cymru gyfan, a oedd y sefyllfa honno'n debygol o wella?
9. Gan nodi'r cynnydd mewn gwerth cymdeithasol ym Mhenarth a'r Barri, pam roedd gwahaniaethau o'r fath rhwng ardaloedd y Barri (7%) a Phenarth (32%)?
10. A fyddai defnyddwyr yn derbyn unrhyw ad-daliad mewn aelodaeth oherwydd cyflwr gwael yr ystafelloedd newid yng Nghanolfan Hamdden y Bont-faen?

11. Mewn perthynas â'r data gwerth cymdeithasol a gyflwynwyd yn yr adroddiad, sut cafodd y data ei gyfrifo ac a oedd targedau penodol yn y dyfodol?

Mewn ymateb, rhoddodd y Swyddogion a oedd yn bresennol y pwyntiau cyngor canlynol:

1. Byddai atgyweiriadau llai oherwydd defnydd cyffredinol yn gyfrifoldeb i Legacy Leisure eu gweithredu, fodd bynnag, mewn perthynas â gwaith gwella mwy, gwnaed ymdrechion i ddarparu gwaith cyn gynted â phosibl i leihau aflonyddwch, yn dibynnu ar gymhlethdod a maint y gwaith sy'n cael ei wneud. Er enghraifft, cafodd y toiledau yng Nghanolfan Hamdden y Barri eu cau yn ddiweddar am gyfnod byr o amser i gefnogi'r gwaith o osod cyfleusterau campfa newydd o fewn lleoliad blaenorol y ganolfan alwadau gyswllt.
2. Roedd gwaith effeithlonrwydd ynni sylweddol eisoes wedi'i wneud ar draws holl Ganolfannau Hamdden Bro Morgannwg megis gosod paneli solar, goleuadau LED a/neu foeleri mwy effeithlon. Yn ddiweddar, dyfarnwyd £100,000k i'r Cyngor gan Chwaraeon Cymru i edrych ar systemau rheoli adeiladau newydd, y gobaith oedd y byddai'n gwneud arbedion costau cyfleustodau pellach yn y dyfodol. Roedd Canolfannau Hamdden yn anochel yn ddefnyddwyr ynni uchel oherwydd y gwahanol ddarnau o offer a rheoli pwll yn cael eu defnyddio'n gyson. Fodd bynnag, bu gostyngiad o 6 - 8% trwy fesurau ynni-effeithlon yn adroddiad Blwyddyn 12 a gyflwynwyd yn flaenorol. Nid oedd cymaint o ostyngiad wedi'i weld ar gyfer Blwyddyn 13, ond roedd Canolfannau Hamdden wedi gweld costau trydanol ychwanegol yn ystod Blwyddyn 13. Yn ddiweddar, roedd y Cyngor wedi llwyddo i gael grant o £37,500k i gynnal archwiliad ynni y byddai Legacy Leisure yn gweithio arno yn ystod 2026. Y gobaith oedd y byddai'r archwiliad hwn yn rhoi rhestr siopa i'r Cyngor o fesurau effeithlonrwydd pellach i'w harchwilio.
3. Mewn perthynas â nofio ysgolion, cynigiodd Parkwood/Legacy Leisure becyn cystadleuol ac fe wnaeth y mwyafrif o ysgolion yn y Fro gymryd hyn a defnyddio eu pwll mwyaf lleol. Derbyniodd pob ysgol yn y Fro ddyraniad yn ei chyllideb bob blwyddyn i ddarparu gwersi nofio i'w disgyblion. Roedd 36 allan o 44 o ysgolion ym Mro Morgannwg yn defnyddio pyllau Canolfan Hamdden y Fro ar hyn o bryd ac yn talu ffi enwol am y cynllun, fodd bynnag, y gost fwyaf o ran ymgysylltu â'r cynllun ar gyfer ysgolion oedd cludo plant i'r pwll nofio ac oddi yno. Roedd gan ysgolion ddiddordeb yn bennaf mewn sesiynau bore a helpodd i gaffael trafndiaeth.
4. Roedd y ddemograffig 50+ yn cwmpasu ystod enfawr o wahanol genedlaethau gyda gofynion gwahanol o gyfleusterau. Roedd cyflwyno swydd Rheolwr Cymunedau Actif yn Legacy Leisure, y helpodd y Cyngor i'w chyflwyno, wedi helpu i ddod â defnyddwyr gwasanaeth a gwahanol weithgareddau i mewn. Megis Badminton i bobl dros 50, Pêl-bicl, Pêl-droed Cerdded a boreau coffi a chacen cyffredinol.
5. Roedd y rhaglen nyrsio wedi'i gymysgu'n dda iawn â darpariaeth y Ganolfan Hamdden a derbyniodd swm mawr iawn o atgyfeiriadau gydag adnoddau cyfyngedig. Felly, roedd Legacy Leisure wedi ceisio cefnogi'r rhaglen trwy ychwanegu llwybrau atgyfeirio i'r brif raglen hamdden yn llawer cyflymach. Hefyd, roedd Legacy Leisure wedi cyflwyno'r rhaglen 'Good Boost' mewn partneriaeth â'r GIG yr oedd Canolfan Hamdden Penarth wedi dod yn ganolfan flaenllaw iddi yn y DU.

6. Bu anawsterau dros gyfnod y Nadolig gyda boeleri ac uned trin aer oherwydd tywydd oer ac roedd diffyg peirianwyr ar gael i ymateb. Felly, cynigiwyd i ddefnyddwyr gwasanaeth ddefnyddio cyfleusterau Caerdydd am ddim fel dewis arall. Fodd bynnag, roedd y pwll bellach wedi'i ddychwelyd i dymheredd cyfforddus o 29 gradd.
7. Mae Legacy Leisure eisoes wedi darparu aelodaeth am ddim i 423 o bersonél milwrol gweithredol, a oedd yn gallu cael mynediad at yr holl wasanaethau. Mewn perthynas â chyn-filwyr, roedd unigolion yn gallu cael mynediad at fenter nofio am ddim, a gymhorthwyd gan lywodraeth Cymru, trwy gynhyrchu ID milwrol cyn-filwr. Roedd Legacy Leisure mewn cysylltiad â Swyddog Cyswllt Cyngor Cyn-filwyr/y Lluoedd Arfog Cyngor Bro Morgannwg ac roedd yn gobeithio trefnu cyfarfod yn y dyfodol agos i drafod cymorth pellach i gyn-filwyr a'u teuluoedd. Nid oedd hyn yn debygol o fod ar sail rhad ac am ddim ond ar sail gonsesiynol.
8. Roedd swyddogion yn cydnabod bod sgiliau nofio i blant ifanc ym Mro Morgannwg yn bwysig iawn gan fod yr ardal yn ardal arfordirol iawn. Cydnabuwyd nad oedd y manteisio ar wersi nofio mor dda ag y gobeithiwyd ar hyn o bryd ond roedd llawer o egni wedi'i roi o gwmpas gwella rheolaeth y cynllun, yn ogystal â chyflwyno a hyfforddi 19 o hyfforddwyr nofio newydd. Fodd bynnag, byddai cyflwyniadau o'r fath yn cymryd amser i'w hymgorffori ac felly gobeithiwyd y byddai'r adroddiad rheoli perfformiad nesaf yn dangos gwelliant.
9. Dangosodd yr adroddiad fod y gwerth cymdeithasol a ddarparwyd gan y Ganolfan Hamdden i ardal Bro Morgannwg yn dod ag £5.6m gan arbed effeithiau ar y bwrdd iechyd lleol, lleihau ffigurau troseddu, a chynyddu lles poblogaeth Bro Morgannwg. Felly, roedd y gwerth cymdeithasol a ddarperir gan Ganolfannau Hamdden yn dangos gwerth anhygoel am arian. Roedd y gwaith toi sylweddol a wnaed yng Nghanolfan Hamdden Penarth wedi cael effaith ar y defnydd o'r Ganolfan, ac felly ffigurau gwerth cymdeithasol, fodd bynnag, roedd disgwyl y byddai'r gampfa newydd a osodwyd yn ddiweddar yng Nghanolfan Hamdden y Barri yn dangos cynnydd mewn gwerth cymdeithasol i ardal y Barri yn iteriad nesaf yr adroddiad. Roedd y gampfa newydd eisoes wedi sefydlu ei hun fel gofod cymdeithasu canolog i ddefnyddwyr gwasanaeth. Roedd gallu gwneud buddsoddiadau cyfalaf o fewn y Canolfannau Hamdden wedi gwneud gwahaniaeth enfawr, fodd bynnag, roedd heriau parhaus oherwydd oedran adeiladau'r Ganolfan Hamdden, ond byddai Legacy Leisure yn parhau i fuddsoddi yn yr ardal honno gan fod y manteision yn amlwg.
10. Dangosodd y gwahaniaeth yn y ffigurau gwerth cymdeithasol rhwng Canolfannau Hamdden y Barri a Phenarth bwysigrwydd buddsoddi mewn Canolfannau Hamdden. Roedd ffigurau Penarth wedi cynyddu'n fwy wrth i'r gwaith to y flwyddyn flaenorol effeithio ar bresenoldeb ac, felly, ar ganlyniadau gwerth cymdeithasol. Gyda Penarth yn dychwelyd i ganolfan gwbl weithredol, disgwyliwyd cynnydd canrannol uchel trwy ddarparu cynnyrch o safon a gallu denu mwy o ddefnyddwyr ar draws pob math o ddemograffig. Er enghraifft, ers y gwaith sylweddol a wnaed yng Nghanolfan Hamdden Llanilltud Fawr, roedd y Ganolfan wedi gweld cynnydd o 12% yn yr aelodaeth. Yn ddiweddar, roedd Cabinet Bro Morgannwg wedi darparu arian i wneud gwaith gwella yng Nghanolfan Hamdden y Bont-faen drwy gydol 2026. Roedd y Cyngor bellach yn y sefyllfa i ddechrau cynllunio a mynd i dendro er mwyn gweithredu'r

gwaith hwnnw. Byddai diweddariadau mewn perthynas â'r gwaith hyn yn cael eu darparu i'r holl Aelodau Etholedig.

11. Cyfrifwyd y data gwerth cymdeithasol yn annibynnol gan gwmni o'r enw For Global a oedd yn gweithio gyda Phrifysgol De Montfort i ddatblygu algorithm i gyfrifo'r ffigur gwerth cymdeithasol a oedd bellach yn safon y diwydiant. Byddai staff Legacy Leisure yn croesawu cyfarfodydd un-i-un gydag Aelodau Etholedig i fynd trwy'r data ystadegol yn fwy manwl os oes angen. Nid oedd gan Legacy Leisure gynnydd targed penodol fodd bynnag, y nod oedd sicrhau bod y ffigwr gwerth cymdeithasol yn parhau i gynyddu, ac, yn y flwyddyn gontract bresennol (Blwyddyn 14) roedd hyn yn wir ers mis Gorffennaf 2025.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

- (1) Y dylid perfformiad y Contract Hamdden Etifeddol ar gyfer Blwyddyn 13 yn cael ei ganmol.
- (2) Y dylid adroddiad perfformiad Blwyddyn 14 ar gyfer y Contract Rheoli Hamdden yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Craffu ym mis Ionawr 2027.
- (3) Y dylid diweddariad interim ar ddata perfformiad ar gyfer y contract yn cael ei gyflwyno i Aelodau'r Pwyllgor Craffu, trwy'r broses adrodd Er Gwybodaeth, ym mis Mehefin 2026.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Nodi perfformiad y contractwr yn ystod Blwyddyn 13.
- (2&3) Cadw'r Pwyllgor Craffu yn wybodus am gynnydd y Contract Rheoli Hamdden.

568 ADOLYGIAD LLEOLIADAU BLYNYDDOL GWASANAETHAU PLANT A PHOBL IFANC (CGC) –

Amlinellodd yr adroddiad y camau a gymerwyd o fewn y Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc yn ystod 2024/25 o ran darparu lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (PDG) a'r camau blaenoriaeth ar gyfer 2025/26 a'r cynnydd yn erbyn y camau hynny.

Roedd y Pennaeth Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc a'r Rheolwr Gweithredol ar gyfer Dileu a Diwygio Radical yn bresennol i gyflwyno'r adroddiad a oedd yn tynnu sylw at y ffaith pan nad oedd modd cefnogi plant a phobl ifanc i aros yn eu teuluoedd agos ac roedd angen derbyn gofal, bod y Cyngor yn ceisio darparu ystod o leoliadau addas.

Byddai trefniadau maethu gan berthynas ffurfiol yn cael eu harchwilio fel y trefniant amgen a ffefrir lle'r oedd yn angenrheidiol i'r Awdurdod Lleol rannu cyfrifoldeb rhieni neu ymyrryd wrth reoli risg a diogelu plant.

Pan na ellid diwallu anghenion plentyn yn ddigonol trwy drefniadau sy'n berthnasau, byddai'r mwyafrif o'u hanghenion yn cwrdd orau mewn teulu dirprwyol, yn ddelfrydol gyda gofawyr maeth mewnol ac, os na, gyda gofawyr Asiantaeth Maethu Annibynnol lle bynnag y bo modd byw o fewn Bro Morgannwg.

Dim ond pan fo cymhlethdod a heriau anghenion plentyn neu berson ifanc yn golygu nad oedd modd iddynt fyw o fewn lleoliad teuluol neu lle'r oedd person ifanc yn ddarostyngedig i Orchymyn Llys am Remandio Diogel.

Cynghorodd swyddogion hefyd fod dadansoddiad o'r sefyllfa ariannol, y galw am leoliadau a phatrymau gwariant wedi'i atodi yn Atodiad 1 i'r adroddiad yn dangos anwadlwydd y gyllideb lleoliadau a'r effaith sylweddol y gallai anghenion plant unigol ei chael ar wariant cyffredinol.

Ymhlith y dylanwadau allweddol roedd cymhlethdod cynyddol anghenion plant, polisi "Pan fyddaf yn barod" Llywodraeth Cymru a ymestynnodd yr amser y gallai plant aros mewn lleoliadau maeth y tu hwnt i 18 oed, y defnydd o leoliadau cadw lle roedd Awdurdodau Lleol wedi dod yn gyfrifol am y costau o ofalu am plant nad oeddent yn cael byw gartref tra oeddent yn destun achos troseddol; y cymhlethdod cynyddol yn dilyn pandemig COVID-19, a chost yr argyfwng byw; Cynllun Trosglwyddo Cenedlaethol Llywodraeth y DU ar gyfer plant di-gwmni sy'n ceisio lloches, ac agenda Dileu Llywodraeth Cymru.

Ac eithrio'r cynnydd mewn ymrwymadau lleoli, mae'r adran Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc wedi gwneud cynnydd da o ran cyflawni'r camau gweithredu yn y Strategaeth Gorfforaethol gyfredol. Tynnodd Atodiad 1 yr adroddiad sylw at y gweithgarwch sylweddol a wnaed hyd yma mewn ymateb i'r heriau sy'n gysylltiedig â lleoliadau plant, y ffrydiau gwaith ar gyfer 2025 a'r cynnydd hyd yn hyn.

Ar ôl i'r Swyddog gyflwyno'r adroddiad, diolchodd y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd i'r swyddogion am adroddiad cryno a manwl iawn. Nododd yr Is-gadeirydd sut mae'r data ystadegol a nodir yn yr adroddiad yn dangos cynnydd mewn Plant sy'n Derbynn Gofal (PDG) ar draws y rhanbarth, ac nid yn unig ym Mro Morgannwg, y gellid ei briodoli i ôl-ffeithiau'r pandemig cenedlaethol. Fe wnaethant hefyd nodi pa mor bleserus oedd gweld manylion mewn perthynas â datblygiad parhaus darpariaeth breswyl leol, gan ragweld y byddai'r costau lleoli ar gyfer y cartrefi yn llai na phrynu gan y sector annibynnol, a thrwy hynny gostwng costau i'r Cyngor.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD _

(1) Y dylid cydnabod cynnwys yr adroddiad eglurhaol a'r adroddiad atodedig (Atodiad 1).

(2) Y dylid cyflwyno adroddiad Adolygiad Lleoli Blynnyddol pellach i'r Pwyllgor Craffu ym mis Ionawr 2027.

Rhesymau dros yr argymhellion

- (1) Er mwyn rhoi cyfle i'r Aelodau oruchwyllo'r swyddogaeth statudol allweddol.
- (2) Er mwyn sicrhau bod yr Aelodau'n ymwybodol o unrhyw newidiadau yn flynyddol.